

Obsah

Persie	1
Epos o Gilgamešovi	46
Říše krále Mínóa	48
Antika	50
O lidu Knihy	67
Nový svět	80
Říše Inků	96
Použitá literatura	138
Obrazová příloha	140

Persie

Za času, kdy se připravuje haoma, přistoupil Haoma k Zarathuštrovi, který obřadně rozdělával oheň a zpíval gáthy. Zarathuštra se ho otázal: „Kdo jsi, muži, kterého jako z celého světa nejkrásnějšího, majícího svůj slunný, nesmrtelný život, vidím?“ Tu mně odpověděl tento svatý Haoma, odvrátitel smrti: „Já, Zarathuštro, jsem svatý Haoma, odvrátitel smrti. Vyhledej si mne, Spítamovče, lisuj si mne, aby mne pili, veleb mne, jako mne budou velebit budoucí spasitelé.“ Nato pravil Zarathuštra: „Budiž uctíván Haoma! Kdo tě, který člověk tě, Haomo, nejprve lisoval pro tento hmotný svět, jakého údělu se mu dostalo, jaký úspěch měl?“ Tu mi svatý Haoma, odvrátitel smrti, odpověděl: „Vívahvant mne lisoval ponejprv pro tento svět...“

(Jasna, kap. 9)

Už jsme haomu (haumu), onen opojný nápoj vzpomínali ve spojitosti s Indií, kde ji nazývali sóma. Zdrojem tohoto pitiva tam i tam byly (údajně) horské byliny, dnes již těžko určitelné a možná i dávno vymizelé (viz upomínka na rostlinku zilphion či silfion při neskutečně střízlivé Indii). Naštěstí pro naši teorii byli Peršané, jinak velmi blízcí původem Indům, přece jenom trochu víc rozjařenější. Ve Sbírce rad Áturpáta, syna Mahraspandova, najdeme takovéto přítulnosti: „V den Óhrmazdův pij víno a buď veselý!“, „V den Máhův pij víno, bav se se svými přáteli a vyprošuj si od Měsíce dobré dary.“, „V den Dadva před Mihrem si myj hlavu, pečuj o vlasy a nehty, sklízej fíky ze zahrad a házej je do lisu, aby z nich bylo něco dobrého.“

Ovšem staří Íránci, chcete-li Peršané a celá ta parta bytující v onom geografickém prostoru, nepili jen fíkové víno. Staletí před Omarem Chajjámem (asi 1021 - 1122) opěvovali víno ze skutečného provoní. Některé odrůdy jsou prý starší než slavná Persepolis, kterou sprovodil ze světa, mimochodem značně v tu chvíli napraný, Alexandr Veliký; stále vyluzují radost v oblasti Šíráz. Existují i další velmi kvalitní víno dávající oblasti jako Khurasan, Mazanderan či Tabríz.

V roce 1984 bylo v Íránu 190 000 hektarů viniční plochy, což je na zemi řídicí se Koránem poměrně slušné číslo. Faktem ale zůstává, že vína se vyrábí opravdu minimálně, 65 % hroznů se sní nebo vyveze, 34 % se suší na hrozinky. I tak se vyrobí skoro 2 miliony lahví vína, neboť stále platí verše Abú Nuváse (bagdáský poeta, zemřel kolem 810 - 816):

*Popřej si vína doušek ranní,
i když je zakázán.
Vždyť právě pro rouhání
má odpuštění tvůj Pán.*

Ke Koránu máme ovšem ještě daleko, předaleko (že to tomu „skutečnému“ Pánubohu tolik trvalo!), ještě se musíme ponořit do svítání civilizací. Ovšem již méně podrobněji než u Indie. I na časové přímce skončíme dříve.

Když se v druhé polovině druhého tisíciletí př.n.l. (či tak nějak) začali do prostor Íránu valit Árjové, nepřicházeli do liduprázdných prostor, už dávno a dávno před nimi, ostatně jako všude, kde se dalo žít, lidský bacil zkoušel, do jaké míry je schopen vyvolat epidemii homobytí. O předchůdcích Árjů se hovoří jako o „asijském elementu“, který byl rozprostřen od Malé Asie přes Palestinu, Sýrii, Střední Asii až po údolí řeky Indu (Harrapá a Mohéndžo-Dáro).

Díky mohutné civilizaci Mezopotámie, jejíž písemnosti, na rozdíl od protoindické, jsme schopni přečíst, jsou známá jména obyvatel horské oblasti Zagrosu, kteří kulturu piva a vína otravovali kořistnickými nájezdy a uspokojovali dodávkami nedostatkových nerostů a potřebného genetického materiálu. Byli to Lullubiové, Gutiové, Kassité a Elamité. Někdy tito „barbaři“ Meziříčí na pár století i opanovali.

Jméno Árjové patrně znamená, jak už připomenuto u Indie, „věrní, oddaní, zbožní“, což už svědčí o jisté a už účelové mystifikaci pro budoucnost, kněžský pach politické „prozíravosti“, neboť běžným pojmenováním pro skupiny spřízněných bylo v pradávnu „lidé“. Velmi smutný název, jež byl vždy a za všech příznivých okolností úspěšně rozkotán. Árjové nebyli dějinnou výjimkou, kam přišli, tam nadšeně plundrovali. Jsme jejich příbuzní. Samozřejmě, že činili věc správnou, jak jinak, takže se cítili světlem, pochodní pravdy, jež zahání chmury noci a zla. Ideově jsme byli vyspělí vždy. Ano a ne, jež třeba staří Řekové zkultivovali filosoficky, ale toť vše, praxe stejná, bylo u Árjů v íránské domovině vyjádřeno primitivněji, ale snáze pochopitelněji, pro prostý lid pregnantněji, bohy Dobra a Zla. Tak pravil Zarathuštra!

Írán je podivuhodná země, uvádím, co jsem jaktěživa neviděl a po čem ani netoužím. ...žár léta a mráz zimy, nebetyčné hory a solné prohlubně, pusté stepi a žírné nívy, bezvodé a bezútešné pouště a oázy bohaté prameny, pilní pracovníci a loupeživí nomádi - jen tam mohlo vzniknout svérázné náboženství vyhraněného dualismu. Tak napsal Otakar Klíma. Persie kdysi zaujímala celou rozsáhlou íránskou náhorní plošinu, jinak vlastní Persie byla krajina na jihu Íránu. Odtud však pocházeli zakladatelé perské říše, rod Achaimenovců, z nichž otec zakladatel byl Kýros St. (559 - 530)

Původní řeč Árjů se nezachovala v žádných písemných památkách. Jakmile se Árjové rozdělili na dvě skupiny - indickou a íránskou, jazyky se vyvíjely samostatně a začaly se od sebe vzdalovat. Jde to rychleji, než

by člověk řekl. Pohledme na vzájemný vztah češtiny a slovenštiny pouhých třináct let po bezprecedentním rozbití Československa bandou po moci toužebných, a pouze tím zajímavých lidí. Snad se dočkám, až je historie začne zašlapávat do patřičných dimenzí opovržení a zmaru. Rád přiložím stéblo. Na indické straně je nejstarší formou řeč posvátných hymnů, indiština védská, následována sanskrtem. V Íráně se na západě zachovala stará perština achaimenovských napsí, zřejmě na východě jazyk Avesty. Avesta, což možná znamená základní text, je v podstatě biblí Pársů, tedy vyznavačů zarathuštrovské víry, jichž určitý počet žije stále v Indii, kam přehli před tlakem muslimů. Apropos Avesta: Skládá se z několika částí, z nichž nejdůležitější je Jasna obsahující liturgii náboženských obřadů a gáthy s výroky samotného Zarathuštry. Visprat se pyšní nepřilíš melodickým zpěvníkem nezáživného vzývání géniů a patronů. Zajímavější je prý sbírka jaštů, jež se věnují jednotlivým dobrým bytostem zarathuštrovského týmu světla a pravdy, jakými jsou třeba bohyně Ardivisúra či ochranní duchové - fravaše. Viděvdát, další část Avesty, náboženský zákoník o 22 kapitolách brojí proti zlým duchům a poskytuje zbraně v podobě paragrafů náboženského práva a předpisů o očišťování, o pohřbívání. Jsou zde stanoveny tresty za hříchy a přestupky, tedy ta část ustanovení, na kteréž s chutí a ohromující předvídavostí zapomínají zákonodárci ČR, aby náhodou neohrozili lidská práva nějakého grázla. Čert nikdy nespí, co když bude vzhůru, až se já začnu zajišťovat finančně na úkor nějaké vládní agentury. A možnost jeho bdění je mohutná, protože již prakticky vše rozkradeno privatizací nevšední i pro americké (USA) poměry, což vidno z toho, jak těžko rozchází aktivy Viktora Koženého, kámoše to naši noekapitalistické politické špičky. A ještě mu vrazit do pazourů zákony účinné. To si snad nemohou myslet ani ti pitomoučtí voliči. Viděvdát dále hovoří o různých druhích smluv, o přísaze, o ordálu (božím trestu), o pokání, o honorářích lékařům, o péči o domácí zvířata, jsou tam i staré legendy a pověsti o stvoření dobrých krajů svým vyznavačům Ahurou Mazdou, o škaredém Ahrimanovi, o pokoušení Zarathuštry zlým duchem, zajímavé, jak zlí duchové, bídáci jedni, bránili vyvoleným (viz též Ježíš a Buddha plus mraky svatých, sv. Antonín za všechny), aby se vyhýbali práci, o Jimovi, králi zlatého věku.

Podle párské tradice měla původní Avesta 21 dílů. Rukopisy Avesty, vyvedené ve zlatě na pergamenu z kravích kůží, údajně našel Alexandr Veliký, jeden dal přeložit do řečtiny a pak vše ostatní nechal zničit, tomu ovšem nevěřím. Ústně tradovaná Avesta byla písemně zaznamenána semitským písmem buď v době parthských Arsakovců (od roku 248 př.n.l.), nebo v době sásánovské (od roku 224 n.l.). Život není legrace v 21. století našeho letopočtu, tím méně to byla opalovačka v 21. st. př. n. l., i když opalování na přímém sluníčku mohlo být bezpečnější. Naši předkové se museli vypořádat se spoustou nejasností a problémů. Část potíží se dala zvládnout pouhým pozorováním (i když!) a zkušeností. K těm komplikovanějším se muselo přistoupit s větším fortem, tj. s vírou a vědomostmi. To už každý lovec, honák či zemědělec zvládnout nedokázal. Nastala potřeba vyvolených a specialistů, jejichž rady utěšeně rostly a rostou navzdory úvodní námaze (učení) na počátku cesty; velmi brzy se totiž rozkřiklo (bez ohledu na přísné utajení), jak se dá skvěle žít bez práce. Tak vznikli šamani, žreci, vidci, vědmy, proroci, kněží, kouzelníci, hadači, věštcí, vlchvové, boháči, mágové, šlechta a politikové. Vědecký přístup byl žádán, zavádí se náboženství a hned se ví, bez ironie, proč hřmí, posvátná písma, aby se vědělo, jak na to, a historie kvůli rodičům, aby nezůstalo utajeno, jací to byli pašáci, co nás přivedli na svět, nás ještě větší pašáky. A protože všude spousta démonů a lidských nepřátel, musí se válčit za pravdu a správné věci, to dá rozum. Staré pověsti se ani ničím jiným nezabývají. Avesta se rozplývá nad panovníky a hrdiny východního Íránu, jelikož zavádějí civilizační a kulturní vymoženosti a novoty a bojovali proti zlu. Prvním zákonodárcem byl král Húšang, zatímco dobrodruh Tahmúras si osedlal satana a po třicet let na něm rajtoval z jednoho konce světa na druhý. To král Jima Chšaéta čili Džamšíd, píše O. Klíma, vládl v rajském věku, kdy nebylo zimy, to by mě zajímalo z jaké studené prdele světa pocházíme (Avesta povídá o desítiměsíční zimě v zemi Airjanem vaédžó, což byla kolébka Árijů, tak si to lokalizujte), ani nemocí ani stárí, a vybudoval hrad, v němž vybrané lidstvo mělo přečkat budoucí katastrofu světa, oblíbená představa nefachčenků až do dnešních dnů, teprve pak se provinil zpupností a byl opuštěn božím požehnáním, čehož využil dračí netvor Dahák, Jima zajal a přeřízal ho pilou z rybí kosti. Tisíc let si pak Dahák vychutnával bezbranný Írán, než ho Ferídún, potomek starých králů, zakoval v jeskyni pod horou Demávand. Pak Írán plundrovali Túrové, ale Árijci v bojích většinou vítězili, což je zabavilo až do příchodu Zarathuštry a jeho zvěstování pravé víry. Hrdinské eposy však dal kompletně dohromady až v 10. století n. l. básník Ferdousí (Firdausí, 932 v Chórasánu - 1020 tamtéž, autor epické básně Šáh-náme, Kniha králů). Vzal to od prvního krále Gajómarta až po krvavou pěnou načechraný příchod Arabů. Prvním králem byl Gajumars, z knihy Atlas starověkých mýtů, přeloženo Miloslavou Lázňovskou, PhDr. Hanou Mullerovou a PhDr. Vladimírem Čadským z francouzského originálu L'Atlas de la Mythologie, De Agostini, Navara 2000, Knižní klub, Praha 2002. Gajómars (O. Klíma) či Gajumars naučil staré Íránce zacházet s ohněm při přípravě jídla, s jehlou a nití, dal první pravidla chování, čímž z národa smyl popel barbarství. Gajumars byl králem králů, vládcem světa, sálala z něj spravedlnost, vědění a moudrost, navíc měl velice krásného syna jménem Siamek. Dábel Ahriman, jehož motory pracovaly na výbušnosti zloby, závisti, nenávisti a xenobodie k jakémukoli projevu dobra či paprsku světla hned spřádal nitky intrik do provazce spiknutí.